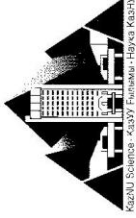

EXPO 2017
- Future Energy -
Astana, Kazakhstan

ISSN 1663-0269 - Периодический журнал № 78871-25871

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЛМАТЫ АЯҚАЛДЫҚ
ҚАЗАҚ ИСТОРИА-ТАРИХ АКАДЕМИЯСЫ

ХАБАРАШЫ ТАРИХ СЕРИЯСЫ ВЕСТНИК СЕРИЯ ИСТОРИЧЕСКАЯ JOURNAL OF HISTORY

1(84) 2017

Омарбеков Т.О.,
Тулепова У.Ж., Бижанова М.
**Тарихты кезеңдеудің жаңа
міндеттері (орыс және қазақ
тарихнамасы негізінде)**

КУЖ 94(574)9:93/94

Омарбеков Т.О., Тулепова У.Ж., Бижанова М.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
E-mail: omarbekov1946@gmail.com

ТАРИХТЫ КЕЗЕҢДЕУДІҢ ЖАҢА МІНДЕТТЕРІ (орыс және қазақ тарихнамасы негізінде)

Кіріспе

Кезеңдеу – тарихтың ең маңызды және ең даулы мәселесі. Негізінде кезеңдеу болмаса, тарих ғылым ретіндегі өзінің маңызды ерекшеліктерін жоғалтады. Осыған сай, әлемдік тарихнамалық кезеңдеуге деген зерттеу ұстанымдары өзгергендіктен, бір кезеңдеудің өзіншісімен алмастырылғандық және оған сәйкес-әлеуметтік жағдайдың өкілетін аяғын аяғына жылдайды із емес. Кезеңдеуіс тарих ғылымы өмір сүре алмайды, себебі ол тарихшыға субъективтілігімен ашық болуға көмектеседі (J. P. Saut, 2007: 127).

Барлық кезеңдеулер, әлемдік тарихты болсын не жеке елге мемлекеттердің кезеңдеулері болсын, үздіксіздік пен өзгеріс тұсындығымен өткізіледі. Үлкен мөлдікке не бола отырып, тарихы кезеңдер маңызды ұзақ мерзімді үздіксіздігімен өркендеуіне керек. Кезеңдер арасындағы өлсіз уақыттар сөзі жалғасушылықты жойып, жаңасын қарастырумен еспағталды (Speer, 1992). Осыған сәйкес, отандық тарихтың кезеңдеу мәселесінде де барлық жаңа ұстанымдар мей өзгерістер ескерілуі тиіс.

Тарихнамалық кезеңдеу мәселесі тарих ғылымындағы ең маңызды мәселелердің бірі. Әрбір әлеуметтік өзгерістер тарихы кезеңдеуге екінің қышығы екені, ондағы ұстанымдарды анықтайды. Осыған барып, олар ескері отырады, мақалалар ұстанымдарға өзгертіледі және кезеңдеу мақалалары отандық беріп, тілді уақыт кезеңдеуіне өзгертіледі. Зерттеу жұмысында екінің қышығы және талдау әдістері қолданылады.

Кезеңдеу мәселесіне қа ғысты жаңа көзқарастар

Қазыңе марксизм-ленинизм қағидаларына сәйкес тарихшылардың алғашқы қағамы бес қоғамдық-экономикалық формацияларға бөліп тарихты жазды. Мұндайда біздер тарихты зерттеудің бұдан да басқа табиғи дамудың диалектикасын пайдаланып, бейнелейтін теориялық-методологиялық жолы бар екендігін естен шығардық. Басқаларды айтпайын К. Маркс пен В. Ленин, ХУІІІ ғасырдан екінің жартысында өмір сүрген ресейлік ағартушы С.Е. Десницкий адамзат дамуының өркендеуіне төрт кезеңдерін анықтап оларды: 1) **жабайлық** («состояние

Тарихнамалық кезеңдеу мәселесі тарих ғылымындағы ең маңызды мәселелердің бірі. Қазыңе марксизм-ленинизм қағидаларына сәйкес тарихшылардың алғашқы қағамы бес қоғамдық-экономикалық формацияларға бөліп тарихты жазды. Мұндайда біздер тарихты зерттеудің бұдан да басқа табиғи дамудың диалектикасын пайдаланып, бейнелейтін теориялық-методологиялық жолы бар екендігін естен шығардық. Қазыңе В. Ленин, ХУІІІ ғасырдан екінің жартысында өмір сүрген ресейлік ағартушы С.Е. Десницкий адамзат дамуының өркендеуіне төрт кезеңдерін анықтап оларды: 1) **жабайлық** («состояние

The Periodization of our history is the most important problem in historical science. In due time historians according to the principles of Marxism-Leninism divided human society into five socioeconomic strata. In such deal, we have forgotten other theoretic-methodological approaches to dialectics of natural development in a history research. Today the question of a Periodization of national history is again brought up. The reasons for it are domestic historians haven't come to a consensus about Periodization and some mistakes of Periodization of national history. In this article, we analyzed the different points of view about a Periodization of the history of Kazakhstan, on the basis of a Periodization of world history. An objective of this research is by the analysis of all offered Periodization to define their efficiency and mistakes. In writing of research work have been used the main historical works about Periodization of the history of Kazakhstan.

Key words: Periodization, periods, historical events.

Периодизация нашей истории является самой важной проблемой в исторической науке. В свое время историки в соответствии с принципами марксизма-ленинизма разделили человеческое общество на пять общественно-экономических формаций. В таком раскладе нами были забыты другие теоретико-методологические подходы к диалектике природного развития и исторического процесса. Сегодня поднимается вопрос периодизации исторической науки. Причины этого являются следующие: отечественные историки не пришли еще к единому мнению о периодизации и некоторые ошибки в периодизации отечественной истории. В статье анализируются различные точки зрения о периодизации истории Казахстана на основе периодизации всемирной истории. Целью данного исследования является путем анализа всех предложенных периодизаций определить их эффективность и ошибки. В написании исследовательской работы были использованы основные исторические труды по периодизации истории Казахстана.

Ключевые слова: периодизация, периоды, исторические события.

Omarbekov T.O.,
Tulepova U.Zh., Bizhanova M.
**New tasks of Periodization of
history (in base of Russian and
Kazakh historiography)**

Omarbekov T.O.,
Tulepova U.Zh., Bizhanova M.
**Новые задачи периодизации
истории (на основе русской и
казахской историографии)**

МАЗМУНЫ – СОДЕРЖАНИЕ

1-бөлім. Раздел 1
Отан тарихы. История отечества

Отанбасы Т.О., Тұлсина У.Ж., Бажалиева М.	4
Тарихты өзгертудің жаңа әдістері (орыс және қазақ тарихнамасы негізінде).....	14
Мұратова О.Х., Телібекова Г.Б.	22
Шет елдік тарихнамалық желілері. Қазақстан тарихы мәселелері.....	32
Қырғызбаев Б.Б.	38
Батысқақ Сарлаған туралы.....	48
Қошпақ мәселесінің (кең тарамағымен, спавш және әуеметтік антропология дерттеуіне).....	56
Дәуітқызы М.Қ.	68
Қазақ қолғамаңғайы сағын-нотестарық институттар тарихы.....	76
Айдарқалиева З.С.	84
Тасымалдау мәселесін дамуалық мәселегі қызығалмаңғайы қызығалмаңғайы жері (XIX ғ. 2-ші жартасы).....	94
Хайдарқалиева Г.Б., Қолықова А.О.	102
Орталық Азия тарихының дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	110
Фәхретдинов М.Ә.	120
Орталық Азия тарихының дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	128
Бажалиева М.Т.	134
Алтын Орда мен Қазақ хандығының дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	140
Мәжілісбаева Т.К., Қызылбаева Ж.Ж.	146
Қазақ интеллигенциясының дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	151
Словцова О.К.	154
Түркістан мұрағаттарының дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	160

2-бөлім. Раздел 2
Ауғанстан тарихы. Всеобщая история

Сүлейменова Г.С., Түлекова У.Ж.	120
Султаны Бабурхандоры: әріптесі ақсақалының дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	128
Қаражан К.С., Ермаков Б.Б.	134
Выпуклый урғаналық қызығалмаңғайы ақсақалының.....	140
Майылибаева Ф.Н., Қызылбаева М.В.	146
Әбуғасыптың дерттеуі және мәселесі кезіндегі жерлері.....	151
Ниязбаева У.А.	154
Современные проблемы информатизации образования в науке.....	160
Аманжол Исаев	166
Детский музей в Кыргызстане: перспективы развития в условиях пандемии.....	171
Чегелева А.М.	171
Развитие библиотечного обслуживания в условиях пандемии в Кыргызстане.....	171

– Егер рецензияға мақаланың өзгерістері қажет болса, редакция мақаланы қайта қарауға жіберуі мүмкін. Мақаланың қабылдануына қажетті өзгерістерді енгізу үшін редакцияға қайта жіберу керек. Редакция мақаланы қабылдағаннан кейін мақаланың қайта қаралуына жол жоқ.

– Мақаланың қабылдануына қажетті өзгерістерді енгізу үшін редакцияға қайта жіберу керек. Редакция мақаланы қабылдағаннан кейін мақаланың қайта қаралуына жол жоқ.

– Мақаланың қабылдануына қажетті өзгерістерді енгізу үшін редакцияға қайта жіберу керек. Редакция мақаланы қабылдағаннан кейін мақаланың қайта қаралуына жол жоқ.

THE JOURNAL PROCEDURE FOR REVIEWING
MONOGRAPHS & SCIENTIFIC ARTICLES («THE HISTORICAL SERIES», KAZNU)

The reviewing procedure includes several steps
1. Examination. It verifies an article for compliance with the publication requirements. It should be implemented by the responsible person and a technical secretary of the Journal, within 3 days from the submission of the article to the editorial office.

2. Evaluation. Articles approved in the first step should undergo the evaluation process by the editorial staff, at their meetings which are to be held once or twice per month, at least one month before the presentation. The editors approve a list of articles for publication in a current journal's issue. They may refuse an article upon presenting questions on some of the article's aspects, and send the article for external reviewing. An external reviewer's candidature is selected by the editors. An appropriate decision is to be registered in their meeting protocol.

3. External review. This is implemented by three specialists of relevant profiles, holding scientific degrees. External reviewers should be chosen by the editors, out of authors listed in the journal's external reviewers. Reviewing is not paid. The reviewing process is confidential.

The review outcomes

– Upon approval (positive reviews prevail), an article is put on queue for publication according to its priority, which is defined individually for each article. An author, upon his/her request, should be informed about tentative publication dates, by email.

– In case of refusal (negative reviews prevail), the editors send to the author the review copy together with the letter of refusal.

– If the review instructs to correct the article, it is returned to the author for re-working or improvement, following the reviewer's comments or receiving a reasoned, partial or full, explanation and reply to the reviewer. At that, the submission date to the editorial office is deemed to be that of the article's initial submission.

– Articles, improved or reworked by the author, are sent for a repeated review.

– Dismissed articles after being reworked by authors might be re-submitted to the redaction for consideration in a common order.